

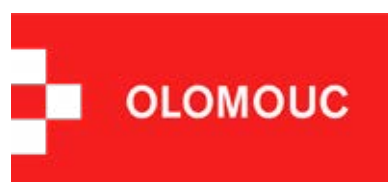
TAJEMSTVÍ OLOMOUCKÝCH FASÁD

Stačí zvednout hlavu – a historie ožívá. Na fasádách starých olomouckých domů najdeme domovní znamení, která kdysi pomáhala s orientací, ale často skrývají i příběhy lásky, řemesla, bohatství nebo pověstí. Některá jsou dodnes dobře viditelná, jiná zmizela, ale jejich příběhy zůstaly zachované.

Naučná stezka Tajemství olomouckých fasád vás provede místy, kde se historie města otiskla do reliéfů zvířat, cechovních symbolů i dávných událostí. Každá ulice má svůj charakter a každé znamení svůj příběh. Vydejte se po stopách černého koně, zlaté štiky nebo prasečí hlavy – a objevte Olomouc trochu jinýma očima.



Výstaviště Flora Olomouc





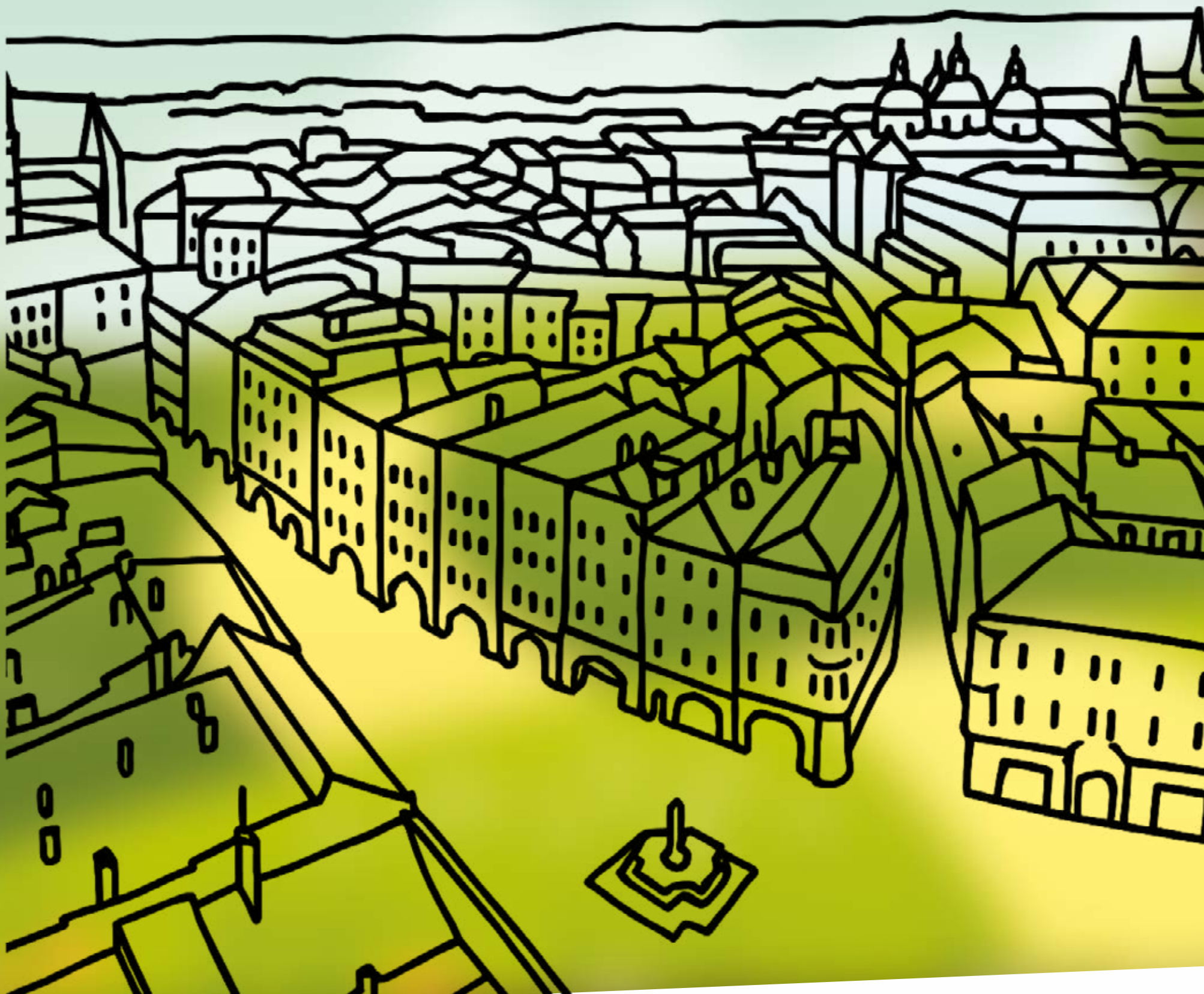
DOLNÍ NÁMĚSTÍ

„NÁMĚSTÍ ŘEMESLNÍKŮ, HOSTINCŮ A DÁVNÝCH PŘÍBĚHŮ“

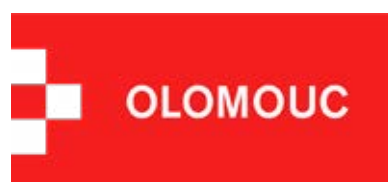
Dolní náměstí tvoří srdce jedné z nejstarších částí historické Olomouce. Už od středověku bylo místem setkávání, obchodování i sousedského života. Zatímco Horní náměstí plnilo slavnostní, ceremoniální a správní funkce, Dolní náměstí bylo praktické a živé – odehrával se tu každodenní rytmus města. Právě zde probíhala řemeslná výroba, fungovaly zájezdní hostince, trhovci tu nabízeli zboží a domy sloužily kupeckým rodinám, cechům i drobným živnostníkům.

Na první pohled možná působí skromněji, ale při bližším pohledu odhalí bohatství detailů a příběhů. Fasády domů jsou svědky staletého vývoje, od gotických základů přes renesanční arkýře až po neorenesanční úpravy 19. století. Mnoho domů si dodnes uchovalo svá původní domovní znamení – někdy jako reliéf, jindy jako plastiku nebo štukovou kartuš. Některá znamení byla v průběhu let obnovena, jiná se ztratila v čase. Jejich přítomnost však stále prozrazuje, k čemu domy sloužily a kdo v nich žil.

Dolní náměstí je také prostorem legend, příběhů a pověstí. Od domu se zamilovaným koněm až po štíty hostinců, kde novali tovaryši i cirkusoví obchodníci. Každý dům tu má svůj příběh – některý zachovaný v kronikách, jiný předávaný ústně. A právě díky těmto znamením dnes můžeme nahlédnout pod povrch fasád a znovuobjevit atmosféru staré Olomouce.



Výstaviště Flora Olomouc





1. ZASTAVENÍ U ČERVENÉHO VOLKA

Třípatrový řadový dům stojí na středověkých substrukcích. V celém přízemí jsou zachovány klenby, v zadní části renesanční a klasicistní, ve vstupním mázhausu barokní, pocházející patrně z doby po požáru v roce 1709. Průčelí má neorenesanční úpravu z 80. let 19. století.

První zmínku o tomto domě známe z roku 1514, kdy byl jeho majitelem Zikmund Ochsenfelder. Během staletí se tu vystřídala spousta majitelů. Postupně jej vlastnila spousta bohatých lidí různých profesí od městského radního až po mlynáře z Libavé. Zatímco většina domů měnila svá jména, tento dům zdobí stejné znamení od roku 1630 až dodnes.

Dům sloužil i jako zájezdní hostinec. Hostinec patřil k cechovním hospodám, pořádaly se tu cechovní schůze a nacházeli tu útočiště řemeslní tovaryši, kteří cestovali světem na zkušenou. Nalezli zde ubytování i stravu. Hostinci se dařilo i ve 20. století. V roce 1918 ho provozoval Václav Fritscher, který si rozšířil koncesi podávání jídel a výčepu piva, vína a kořalky o prodej kávy a jiných teplých nápojů. Získal i povolení na provozování her. Jeho syn provozoval hostinec až do konce války, v roce 1946 byl hostinec z rozhodnutí Národního výboru uzavřen. I v současnosti zde nalezneme restauraci se stejným názvem i domovním znamením. Autorem dnešního domovního znamení z 90. let 20. století je akademický sochař Jiří Žlebek.

Adresa: Dolní náměstí 39, Olomouc
GPS: 49.5919831N, 17.2520542E



Výstaviště Flora Olomouc





2. ZASTAVENÍ U ČERNÉHO KONĚ

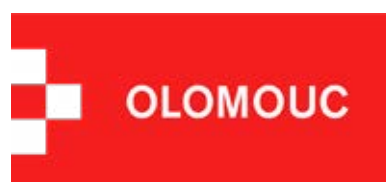
V tomto domě kdysi dávno sloužila komorná Verunka. Jednou se do domu vrátil mladý pán. Verunka se do něj zamilovala, ale láska nebyla oboustranná, tak Verunka navštívila starou čarodějnici, která bydlela za městem. Ta jí dala bylinky na nápoj lásky, který má dát mladému pánovi vypít. Upozornila ji, ať dává pozor, aby se nápoje nenapil někdo jiný. Verunka nápoj uvařila a dala ho vychladit. Do síně, kde se chladil, vběhl pacholek, který spěchal s vědrem pro vodu pro koně. Zakopl o nádobu s nápojem a převrhl ho, pár kapek při tom stříklo i do vědra na vodu. Kůň vodu vypil, spláhl se, utrhł se a utíkal do domu za Verunkou. Ta se lekla a snažila se před ním utéct. Běželi přes celý dům, v jedné místnosti Verunka utíkala před zamilovaným koněm k oknu a těsně před ním uhnula stranou. Chudák kůň skočil do okna, ale protože byl velký, uvízl a zůstal v něm uvězněn. Musel být utrčen řezníkem a na jeho památku nechali vyrobit jeho sochu, kterou umístili do toho okna.

Pověst má několik verzí, která je pravá se nikdy nedozvíme. V domě kdysi fungoval zájezdní hostinec U zlatého lva, vázalo se k němu i vinné právo. Mnoho lidí netuší, že vedle domu vedla tzv. Bezejmenná ulička, z náměstí vypadá jako nepoužívaný vchod, ale z Uhelné ulice do ní můžeme vstoupit a dojít do poloviny, kde už je ale zamčená brána.

Adresa: Dolní náměstí 43, Olomouc
GPS: 49.5923556N, 17.2519644E



Výstaviště Flora Olomouc





3. ZASTAVENÍ

DŮM U ZLATÉHO SLUNCE

Zmizelé domovní znamení, o jehož historii se toho moc neví. Na fasádu domu na Dolním náměstí 12 se vrátilo celkem nedávno, v roce 2010. Dům s tímto znamením stojí v řadě tzv. bohatých krámů a v minulosti v něm sídlili většinou bohatí kupci a řemeslníci.

Adresa: Dolní náměstí 12, Olomouc
GPS: 49.5927114N, 17.2525517E



Výstaviště Flora Olomouc





4. ZASTAVENÍ

DŮM U ZLATÉHO JELENA

Dům patří do souboru 15 privilegovaných kupeckých domů, nazývaných „Pod Bohatými krámy“ a zmiňovanými už v roce 1362. Nárožní palác vznikl spojením dvou středověkých domovních parcel. Pozůstatkem starého jádra jsou gotické a renesanční sklepy a přízemní místnosti zaklenuté pozdněgotickými síťovými hřebínkovými klenbami z 15. století. Renesanční přestavba obohatila objekt o nárožní arkýř a otevřené podloubí. Pozdně barokní fasáda byla klasicistně upravena při nadstavbě dalšího patra. Domovní znamení vzniklo po roce 1739, kdy dům vlastnil kupec Tobiáš Hirsch, jako symbol svého bohatství a svého jména (Hirsch znamená v němčině jelen).

Adresa:

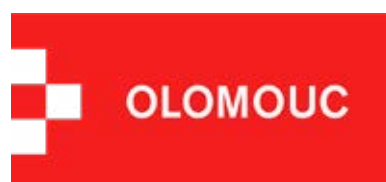
Dolní náměstí 201/1, Olomouc

GPS:

49.5934861N, 17.2520794E



Výstaviště Flora Olomouc





UHELNÁ ULICE

„ULICE NEŘESTI, ŘEZNÍKŮ A PRASEČÍ HLAVY“

Uhelná ulice dnes působí nenápadně, ale v minulosti bývala jedním z nejživějších a nejdrsnějších koutů staré Olomouce. Vedla přímo z Dolního náměstí na západní okraj historického jádra, kde se křížily cesty obchodníků, vojáků, řemeslníků – i těch, kdo hledali jiné druhy služeb. Právě tady se potkával každodenní život s tím, co měšťané často přehlíželi: uhelné sklady, jatka, nevěstince a levné hospody.

Její jméno odkazuje na obchod s uhlím, který tu měl po staletí své místo. Uhelná byla praktická, rušná, plná hluku, pachů a práce – a přesto nebo právě proto má své nezaměnitelné kouzlo. Domy v této ulici si uchovaly dědictví drobných provozů a řemesel, a mnohé z nich nesou domovní znamení, která připomínají jejich původní využití.

Uhelná je ulice, kde se s historií nemazlili – zato ji vyryli hluboko do zdí.





5. ZASTAVENÍ PRASEČÍ HLAVA

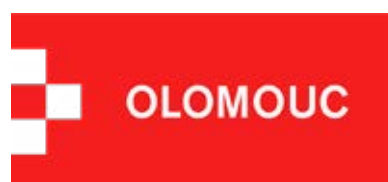
Na tomto domě nás nad vchodem zaujme prasečí hlava, držená dvěma chlapci. Pod znakem je název firmy Fr. Vymětal, který zde měl v roce 1895 řeznictví. Znak vznikl až při stavebních úpravách na velkouzenářskou firmu v letech 1910-1914. V minulosti v domě většinou sídlili řezníci a uzenáři.

Ale v Uhelné ulici nesídlili jen řezníci, byla to ulice vyhlášená neřestí. V čísle 32 sídlil největší nevěstinec v Olomouci - Villa Nuova. V Olomouci se prostituci dařilo. O zákazníky nebyla nouze, vždyť Olomouc byla vojenským městem. Ale prostitutky neměly lehký život, často byly vsazovány do klece nebo přivazovány na pranýř na jižní straně radnice. V roce 1860 vznikl nový živnostenský zákon a prostituce nebyla zakázána. Legálně se provozovala na 34 místech a provozovalo se 21 nevěstinců.

Adresa: Uhelná ulice 21, Olomouc
GPS: 49.5918197N, 17.2515447E



Výstaviště Flora Olomouc





LAFAYETTOVA ULICE

„KRÁTKÁ ULICE S DLOUHOU PAMĚTÍ“

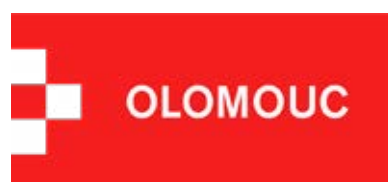
Lafayetteova ulice je jednou z nejkratších ulic v historickém jádru Olomouce – a přesto nese jméno, které zní světově. Pojmenována byla na počest markýze de Lafayette, francouzského generála, který se stal symbolem svobody a odvahy. Přestože tu nenajdeme monumenty ani slavná náměstí, ukrývá se tu kousek duše staré Olomouce.

Ulice vede na Dolní náměstí a vždy měla praktickou, živou funkci. V minulosti zde bývaly obchody, dílny, menší hospody – a také domy, které přežily velké požáry, povodně i architektonické přestavby. Její kouzlo nespočívá v pompéznosti, ale v drobných detailech – jako je výklenek s dětskou soškou, profilovaný pískovcový portál nebo reliéf červeného kohouta, který bdí nad průčelím jednoho z domů.

Lafayetteova ulice je jako malý výřez z dějin. Na pár krocích se tu střetává renesance s barokem, všední život s legendou a realita s pamětí.



Výstaviště Flora Olomouc





6. ZASTAVENÍ U ČERVENÉHO KOHOUTA

První písemná zmínka o domě pochází z roku 1558. Dům vyhořel v roce 1709 při velkém požáru města. Znamení krácejícího kohouta bylo zřejmě vytvořeno jako upomínka právě na tuto událost.

Hospoda tu bývala odpradávná, nalézt bychom ji tu mohli ještě v roce 1899. Jedním z majitelů byl například krejčí Valentin Roller, který dům vlastnil v druhé polovině 18. století.

V domě jsou zachovalé sklepy s renesančními klenbami, také přízemí je v renesančním stylu, patra barokní. Nad římsou je barokní nika se soškou dítěte. Nad přízemím je mezi první a druhou osou okenní zasazen reliéf červeného kohouta. Vstupní dveře jsou rámovány profilovaným pískovcovým portálem. Nad nimi je umístěna půlkruhově zakončená nika.

Adresa: Lafayetteova 31/10, Olomouc
GPS: 49.5915603N, 17.2519039E



Výstaviště Flora Olomouc





HORNÍ NÁMĚSTÍ

„SRDCE MĚSTA, KDE SE PSALY DĚJINY“

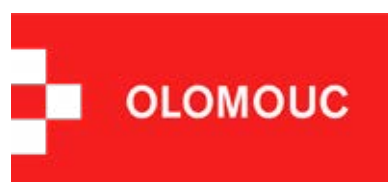
Horní náměstí je nejvýznamnějším veřejným prostorem Olomouce. V jeho dlažbě a fasádách se zrcadlí celá historie města – od středověkého obchodu přes barokní slávu až po dnešní společenský život. Zatímco Dolní náměstí sloužilo každodennímu provozu města, Horní bylo vždy místem reprezentace, moci a víry. Právě zde stávalo biskupské sídlo, konaly se slavnosti i popravy, a tady se rozhodovalo o důležitých věcech.

Dominantou je bezpochyby radnice s orlojem, jejíž věž vystupuje nad okolní domy jako strážce městské paměti. Náměstí lemují měšťanské domy, jejichž fasády odhalují bohatství a vkus bývalých majitelů – od kupeckých rodin po vysoké úředníky. Právě zde najdeme nejen památky, ale také množství domovních znamení, která nesou příběhy o víně, zlatnictví, poště nebo řemeslech.

Horní náměstí není jen kulisou, ale živým organismem – místem setkání, pohybu i vzpomínek. Každý kámen a každý reliéf tu má svůj důvod. Stačí se dívat pozorně – a historie města se tu začne sama vyprávět.



Výstaviště Flora Olomouc





7. ZASTAVENÍ

DŮM U ZLATÉHO PRSTENU

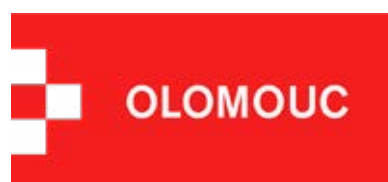
Znamení, které vidíme, bylo na dům osazeno teprve v roce 2006 a jeho autorem je umělecký kovář Milan Polján. Původním znamením byl znak vytesaný do kamene, který je údajně zazděn ve dvoře Komenia (ZŠ Komenium na ulici 8.května).

Dům se v roce 1665 nazýval U bílého anděla a od 18. století U Zlatého prstenu. Dům patřil mezi právovárečné a vinné domy. Stojí na základech dvou gotických domů. V letech 1745-1778 vlastnil dům obchodník s vínem Josef Partchs, který byl dříve i zlatníkem a z tohoto období zřejmě pochází i domovní znamení. Vinárna zde existovala až do roku 1874. V roce 1824-1845 zde byla i pošta, neboť dům vlastnil František Winkler, císařský poštmistr. Od roku 1850 zde byla kavárna, nejprve Schleifova, později Gollerova a nakonec Fichtnerova. V roce 1884 bylo upraveno průčelí a z té doby pochází i štuková kartuš s písmeny TF - Theoder Fichtner.

Adresa: Horní náměstí 13/18, Olomouc
GPS: 49.5930628N, 17.2512850E



Výstaviště Flora Olomouc





8. ZASTAVENÍ

DŮM U ČERNÉHO PSA

Dosud zachované domovní znamení zdobí dům na Horním náměstí 12 – nedaleko radnice a naproti Caesarovy kašny. První zmínky o tomto domě jsou z roku 1413 a jeho obyvatelé se v minulosti hodně střídali. Stejně tak se často měnil i jeho účel. Mimo jiné zde dlouhou dobu bývalo železářství pojmenované U Zlatého psa. V roce 1907 došlo k velkým stavebním úpravám domu pro Mlčochovu drogerii U Černého psa a na fasádu byl mezi okna prvního patra umístěn rozměrný štukový reliéf sedícího psa s medailonkem na krku. Kromě něj byla přidána i drobná kartuš s letopočtem 1907.

Adresa: Horní náměstí 205/12, Olomouc
GPS: 49.5938964N, 17.2526439E



Výstaviště Flora Olomouc





ZTRACENÁ ULICE

„ULICE, KTERÁ NEZMIZELA – JEN SE PŘESTALA POUŽÍVAT“

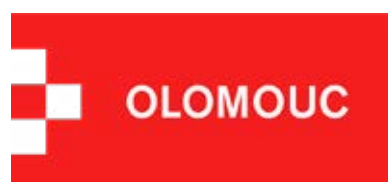
Ztracená ulice je jednou z mála olomouckých ulic, která si zachovala své jméno po celá staletí. Ačkoliv její název může znít tajemně nebo smutně, ve skutečnosti nese připomínku praktického a živého příběhu. V době, kdy Olomouc rostla z předhradí do kamenného města, vedla Ztracená jako důležitá spojnice z osady u hradu směrem na západ. Později však, s výstavbou nových tras – například Pekařské a Ostružnické – začali lidé používat pohodlnější ulice a Ztracená jednoduše... zůstala opomenutá.

Tím ale neztratila svou duši. Naopak. Právě zde najdeme domy s řemeslnou tradicí, zvonařské dílny, domovní znamení odkazující na víru, symboly zlatých ryb, lilií či náboženských relikvií. Ulice, která zmizela z hlavních proudů, uchovala to, co by jinak zaniklo: tichou, ale výmluvnou vrstvu městské paměti.

Projděte se touto krátkou, ale výjimečnou ulicí – a objevte, co všechno může skrývat místo, kterému se říká „ztracené“.



Výstaviště Flora Olomouc





9. ZASTAVENÍ

DŮM U ZLATÉ ŠTIKY

V domě žil kdysi bohatý šlechtic. Jednou ráno se oblékal a chtěl si nasadit svůj zlatý prsten, ale nemohl ho najít. Zavolal služku, aby mu pomohla s hledáním. Po prstenu se ale slehla zem. Protože byla služka jediná osoba, která měla přístup do jeho komnat, šlechtic si myslel, že prsten ukradla ona. Vyhnal ji z domu a všude rozhlásil, že ho okradla o vzácný prsten. Za několik dní při výlovu rybníka vylovili rybáři také štiky, kterou odnesli svému pánovi. Když ji kuchař kuchal, našel v jejích útrokách zmizelý zlatý prsten. Pán ho asi ztratil při procházce kolem rybníka. Pán se zastyděl, služku vzal zpět a na památku této události nechal vyrobit vývěsní štít se zlatou štikou.

Adresa:

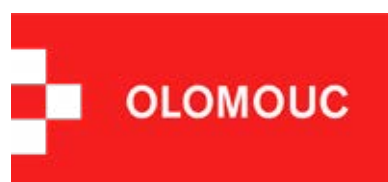
Ztracená 253/4, Olomouc

GPS:

49.5942200N, 17.2529264E



Výstaviště Flora Olomouc





10. ZASTAVENÍ

DŮM U ZLATÉ MONSTRANCE

Znamení vzniklo podle řemesla majitelů domu.

Dům byl pod tímto názvem znám už v roce 1673, kdy dům vlastnil klempíř Jakub Jenner, v dalších letech dům vlastnili opět klempíři nebo zvonař. Kdy znamení z domu zmizelo se neví. Na fasádě domu můžeme dodnes vidět zachovalou štukovou kartuš z úpravy průčelí v minulém století.

Adresa:

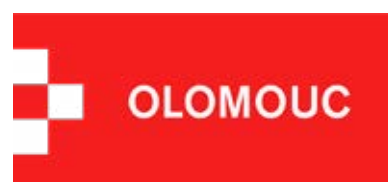
Ztracená 261/20, Olomouc

GPS:

49.5948222N, 17.2537114E



Výstaviště Flora Olomouc





11. ZASTAVENÍ

DŮM U ZLATÉ LILIE

Jak znamení vypadalo a kdy z domu zmizelo nevíme. První zmínka o tomto domě pochází z roku 1629, kdy dům patřil vdově po městském písaři Barboře Juritkové, která dům koupila v roce 1620. V roce 1753 dům koupil v dražbě Valerius Obletter zvonař a puškař v Olomouci. Dílna byla umístěna ve dvoře.

V Olomouci byl poručíkem měšťanské gardy a v roce 1756 se stal uličním hejtmanem. Z jeho dílny pocházely mimo jiné zvony ve Velké Bystřici, Hustopečích nad Bečvou, Lošticích. V období obléhání Olomouce pruským vojskem lil a přeléval poškozená děla a hmoždíře pro olomouckou posádku.

Pokračovatelem ve zvonařství byl jeho nejstarší syn Antonín Jan Alois Obletter (1761–1805).

Adresa:

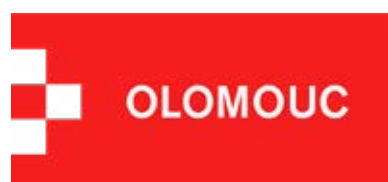
Ztracená 270/38, Olomouc

GPS:

49.5952414N, 17.2543783E



Výstaviště Flora Olomouc





DENISOVA ULICE

„ULICE UČENÝCH MUŽŮ, ŘEMESEL I SKRYTÝCH PŘÍBĚHŮ“

Denisova ulice je jednou z nejdůležitějších tepen historické Olomouce. Spojuje Horní náměstí s Arcidiecézním muzeem, katedrálou sv. Václava a bývalým přemyslovským hradem. Dnešní název nese po francouzském historikovi Ernestu Denisovi, ale její příběh je mnohem starší a pestřejší.

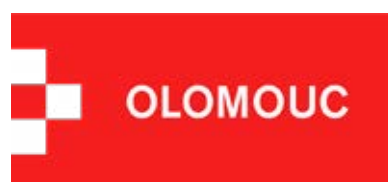
Už ve středověku zde vznikaly měšťanské domy, řemeslné dílny i cechovní provozovny. Ulice byla vždy rušná – a přitom v sobě uchovávala zvláštní druh ticha. Možná proto, že se v ní snoubily praktické domy se symboly hlubších významů. Najdeme tu domy s právem vařit pivo i domy, jejichž znamení mluví jazykem víry, paměti nebo fantazie.

Denisova je ulice kontrastů: za okny obchodů a kaváren se skrývají barokní interiéry, pod omítkou klasicistních průčelí gotické sklepy. A na některých fasádách ještě dnes uvidíte domovní znamení, která vyprávějí o bývalých majitelích, o tom, čemu věřili, čím se živili nebo čeho se báli.

Projděte se Denisovou ulicí a zkuste si představit, co všechno její domy zažily – a co nám z toho zůstalo dodnes.



Výstaviště Flora Olomouc





12. ZASTAVENÍ

DŮM U ZLATÉHO BERÁNKA

Tento dům patří mezi nejstarší domy ve městě. První zmínka o něm je datována už z roku 1531 a první zmínka o domovním znamení je v kupní smlouvě z roku 1592, kdy tento dům koupila vdova Voršila již pod tímto označením. Dům vznikl spojením tří středověkých domů. Ke spojení došlo již ve středověku, tomu nasvědčuje gotický portálek ve spojovací sklepěné zdi. Dům byl výrazně přestavěn v renesanci nebo raném baroku, jak napovídají klenby v přízemí, potom v klasicismu a v třetí čtvrtině minulého století, kdy vznikla průčelí v dnešní podobě.

Je to jediný dům v Olomouci, který má své znamení na domě umístěno 2x. Znamení pochází z poloviny 19. století. Dům v té době prošel rozsáhlou rekonstrukcí. Z bývalých majitelů můžeme připomenout kolem roku 1711 královského soudce Supika Serviliana Gunthera, po roce 1734 Judr. Jana Sommera a v letech 1874-1878 vlastnil dům obchodník Otto Hubel. Podobu domu můžeme spatřit i na známém obraze Příjezd kardinála Troyera do Olomouce, který najdeme v Arcidiecézním muzeu v Olomouci. V dnešní době jsou obě znamení natřena nevhodnou barvou.

Adresa: Ztracená 270/38, Olomouc
GPS: 49.5957661N, 17.2554847E



Výstaviště Flora Olomouc

